

Ми - українці!

Ольга Лімонова

Бінарний урок з історії та української літератури в 7 класі, присвячений життю та творчості представників "Празької школи" Олега Ольжича та Олени Теліги.

Мета:

проаналізувати патріотичну емігрантську літературу крізь долі письменників, їхню громадську і політичну діяльність.

Очікувані результати:

після цього заняття учні зможуть:

- виразно й вдумливо читати поезії;
- аналізувати їх, визначати їхні провідні мотиви та ідеї; пояснювати поняття «ліричний герой»;
- висловлювати власні роздуми про сенс людського життя, патріотизм, віру в краще, формування себе як особистості.

Тривалість: 45 хвилин.

Формат: урок.

Необхідні матеріали:

мультимедійне обладнання, доступ до інтернету, віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії", підручник з української літератури 7 клас, роздатковий матеріал.

План заходу

Крок 1. Актуалізація знань. "Українські лицарі духу"

Запропонуйте учням уважно роздивитися стенд віртуальної виставки "Доля українських націоналістів": фото і текст (додаток 1). Зверніть увагу учнів на те, що двоє персоналій цього стенду є ключовими фігурами теми "Ми - українці" з української літератури.

Запитання до учнів:

- Якою була мета діяльності представників ОУН(м) в Києві в 1941 році?
- Як, на вашу думку, впливала їхня діяльність на життя в окупованому Києві? Наскільки вона відповідала поставленим цілям?
- За що ОУНівців було знищено нацистами?
- Яка доля спіткала кожного з діячів, згаданих на стенді?

Крок 2. Групова робота з української літератури

Об'єднайте учнів в дві групи. Одній групі дайте завдання проаналізувати життя і творчість Олега Ольжича, другій - Олени Теліги. Робити вони це мають за допомогою підручника з української літератури і роздаткового матеріалу з додатків 2 і 3 (якщо в учнів не підручник Коваленко Л.Т. "Українська література. 7 клас." - К., "Освіта" - 2015 рік - 272 с.). Після 15-хвилинної групової роботи учні мають презентувати її результати, давши відповідь на запитання.

Примітка: за програмою з української літератури учням пропонується опрацювати поезії О. Ольжича "Господь багатий нас благословив..." та "Захочеш - і будеш..." і О. Теліги "Сучасникам" та "Радість".

Запитання до учнів:

- Наскільки відповідають назви поезій їх змістові?
- Проаналізуйте будь яку поезію за вибором, визначте провідну тему, ідею, ключові образи.
- Чи позначились життєві принципи авторів на творчості? Яким чином?

Крок 3. Рефлексія

Після презентації групової роботи запропонуйте учням обговорити питання актуальності поезій представників "Празької школи", значення їх для української літератури та історії, вшанування їхньої пам'яті. Запропонуйте подивитися статті в мережі Інтернет щодо вшанування пам'яті поетів (додатки 4-6).

Примітка: додатки 4-6 мають суто інформаційний характер щодо того, де встановлено пам'ятники чи пам'ятні знаки на честь поетів, в яких населених пунктах названо вулиці на їхню честь (в додатку 4 - пункт 3 "Вшанування пам'яті", в додатку 5 - пункт 2 "Вшанування пам'яті").

Запитання до учнів:

- Чи актуальні поезії сьогодні? Чому?
- Чи достатньо, на Вашу думку, вшановано пам'ять поетів? (відповідь обґрунтуйте)

Крок 4. Підсумок. "Літературна п'ятихвилинка"

Запропонуйте учням уважно прочитати висловлювання відомих людей про поезію Олени Теліги та Олега Ольжича (додаток 7) та спробувати сформулювати одним реченням свою думку про їхню творчість.

Примітка: завдання взято з підручника Міщенко О.І. "Українська література. 7 клас" - К., "Генеза", - 2015 рік - 272 с. - с. 220

Крок 5. Домашнє завдання

Запропонуйте учням на вихідних, можливо разом з батьками, провести міні-дослідження на тему "Як вшановано пам'ять Олега Ольжича та Олени Теліги у нашому місті (населеному пункті)?", спробувавши відшукати вулиці, названі на честь поетів, меморіальні дошки, пам'ятні знаки тощо і з'ясувати, як ці місця пов'язані з життям наших героїв.

СТЕНД ВІРТУАЛЬНОЇ ВИСТАВКИ "ДОЛЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ"

Посилання:

<http://memory.kby.kiev.ua/main.html#ua:0,collages,13,0,0:node3,216>

(Джерело: Віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії")

ЗІ СПОГАДІВ ПРО ОЛЕГА ОЛЬЖИЧА

"Він скромний і стриманий, дає другим говорити за себе, але все докільця відчуває його перевагу і зверхність. Та його божеська простота! Ніколи він не давав комусь зрозуміти свою елітність, вивищеність над кимсь. Але це відчувалось, хотів він того, чи ні, і, може, якраз через ту його божеську простоту..." (Оксана Лятуринська, українська письменниця, художник, скульптор і громадська діячка)

"Звичайно мовчазний, висловлювався коротко й уривно, у розмовах міг вставити якийсь вислів, що його після повторювали й цитували. Міг сидіти в якомусь куті серед товариства, витягнути вперед довгі ноги в погано чищених черевиках і читати, а то й навіть писати на коліні свої шкільні завдання чи університетську іспитову працю" (Улас Самчук, український письменник, журналіст і публіцист)

(Джерело: Коваленко Л.Т. "Українська література. Підручник для 7 класу" - К., "Освіта" - 2015 р. - 272 с. - с. 225-226)

ЗІ СПОГАДІВ ПРО ОЛЕНУ ТЕЛІГУ

"Революційне підпілля, що залишилось підпіллям і на еміграції, манило її не лише своєю таємничістю. Тут чула вона передовсім серйозність. Чула відданість і конкретність, позбавлену всякої фрази і порожнього теоретизування. І ніхто, певно, не підходив так діловито, так щиро, так віддано, ніхто не працював так точно і солідно в цій кухні підпільної боротьби на українських землях, як Олена Теліга." (Олег Штуль, друг і соратник)

"- Пані Олено, завтра виїжджаємо...ось тут на куснику паперу Ваше прізвище і Михайла, які прошу запам'ятати... Хвилинка мовчання, а потім:

- Я нікуди не поїду...Я вже Вам не раз говорила про це, і тепер повторюю. Говорила вона виразно, тепло, як до близької, дорогої людини, може, до дитини.
- Олено, це неможливо. Це питання декількох днів. Вони Вас арештують і знищать.
- Перед небезпекою я не тікатим. Я з Києва більше не виїду. Я належу до нього.
- Але наказ!
- Є вищі речі від наказу! Тут мусить бути хтось, хто свідомо дивиться смерті в очі і не відступає..." (Ярослав Гайвас, провідник управи ОУН про розмову О. Теліги з О. Ольжичем на початку лютого 1942 року)

(Джерело: Коваленко Л.Т. "Українська література. Підручник для 7 класу" - К., "Освіта" - 2015 р. - 272 с. - с. 231-232)

ТЕЛІГА ОЛЕНА ІВАНІВНА

Посилання:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B3%D0%B0_%D0%9E%D0%B%D0%B5%D0%BD%D0%B0_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0#%D0%92%D1%88%D0%B0%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D

(Джерело: Вікіпедія)

ОЛЕГ ОЛЬЖИЧ

Посилання:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%B3_%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B6%D0%B8%D1%87

(Джерело: Вікіпедія)

ПАМ'ЯТНИК ОЛЕНІ ТЕЛІЗІ

Посилання:

<https://www.radiosvoboda.org/a/news/28332116.html>

(Джерело: Радіо Свобода)

ЛІТЕРАТУРНА П'ЯТИХВИЛИНКА

"Вона була якимсь протестом проти сірості, проти безбарвості і нудоти життя. Вона була людиною, яка прагнула радості, хотіла барвистості і повноти, радості, недоступної для плебея" (Євген Маланюк)

"В поезії Олега Ольжича звучали голоси різних епох, що їх сліди він відчитував як археолог. Мучили його найбільше голоси нашої історії, де войовників не бракувало, зате бракувало будівничих держави" (Євген Сверстюк)

(Джерело: Міщенко О.І. "Українська література. 7 клас" - К., "Генеза", - 2015 рік - 272 с. - с. 220)